

(Актер, 6.6.2012)

Процене ММФ-а (април 2012) указују да је номинални GDP Русије за ову годину 2022 милијарди долара (9. место у свету), што је по становнику 14 246 долара. Мерено по куповној моћи (ППП) Русија има GDP од 2511 милијарди долара, те заузима шесто место у свету.

Процењује се да би руска економија могла имати мање потешкоће него што су на глобалном нивоу, на шта указују мајски подаци о успоравању Кине и САД и рецесији у еврозони. Очекује се успоравање раста, будући да привреда тражи нове начине да подстакне раст. Погоршање ситуације у еврозони би имало озбиљне последице по руску економију, иако је руска привреда у много бољој позицији да издржи шок него што је било у 2008. Чињеница је да је руска економија осетљивија на флуктуације цена нафте него икада пре.

Подаци руске државне статистике показују да је у 2011. економска активност у Русији расла по стопи од 4,3%. Раст руског GDP-а последица је високог увећања пољопривредне производње (16%), индустрија је расла 5,2%, а обим теретног транспорта 3,8%.

Министарство економског развоја Русије процењује да ће раст у 2012. успорити на 3,7%. Наиме, главни носиоци раста у 2011, као што су пост-кризни опоравак производног сектора и рапидан кредитни раст није реално поновити у 2012.

Благо су песимистичније процене ММФ-а, који је почетком 2012 објавио да благо снижену пројекцију раста Русије од 3,3% у 2012. ММФ сматра да је највећа претња за руску економију могући снажан пад цене енергената услед кризе у еврозони. Додатни канали утицаја кризе у еврозони на Русију су пад увозне тражње и редукција банкарских токова.

Светска банка издала је 17. јануара 2012. пројекције главних економских агрегата за већину привреда у свету. На глобалном нивоу предвиђа се раст од само 2,5% у овој и 3% у 2013. Пројектован економски раст у Русији је 3,5% у овој и 3,9% у 2013.

У првом кварталу 2012. GDP Русије раст за 4,9%. Инфлација износи 3,6% у априлу 2012, међугодишњи раст индустрије је 1,3% у истом месецу. Девизне резерве су на 524 милијарде долара, док је принос на 10-годишње обвезнице 8,8%. Спољнотрговински суфицит износи 210 милијарди долара у априлу, док је процењени суфицит платног биланса 3,9% GDP Русије у 2012.

Опоравак Русије након 1999.

Коначно од 1999. Русији успева да се економски стабилизује, добрим делом захваљујући и растућим ценама нафте. Закључно са 2008. просечна стопа раста износила је око 6%. Економски опоравак посебно је био видљив кроз процват станоградње, пораст улагања у индустрију (посебно екстрактивну, али и ауто-индустрију), док је и по производњи пшенице Русије дошла међу водеће земље света.

После избијања глобалне финансијске кризе економска активност у тој земљи нагло опада (током 2009. забележена је негативна стопа раста од 7,8%). После раста у 2010. и 2011. економија Русије је практично на преткризном нивоу. Проблем представља и то што је остварени раст последњих година, као и онај очекивани у наредним, далеко испод потенцијалног раста.

На крају 2011. стопа раста цена износи 6,1%, што је најнижи ниво од 1992 (почетком 2000-их инфлација је била преко 20%). Очекује се да потрошачке цене пасти за још два процентна поена у наредне две-три године. Ово је делом последица успоравања економије, али више промене у политици у централне банке Русије, која је олабавила утицај на курс рубље и почела да интензивније пребацује фокус на циљање инфлације. Раст плата био је и даље умерен (око 10-11%), што је такође био фактор успоравања инфлације. Снажан одлив капитала у 2011 је допринео да попусте инфлаторни притисци, који су довели до тога да новчана маса (M2) порасте за 7% у 2011, што је знатно мање од раста од 31% у 2010. За 2012-14, пројектован је, по руским стандардима, скроман раст новчане масе од 13%-20%.

Евентуални раст цена нафте подигао би инфлацију. У студији УБС указује се да промена цене нафте од 10 долара доводи и до промене буџетског биланса од 1% до 1,5% GDP-а.

Зависност руске економије од производње енергената

Руска привреда је веома зависна од производње нафте и гаса, која чини око две трећине робног извоза земље (када се додату метали, дође се до податка да чак 85% руског робног извоза чине сировине и примарни производи). Упозоравајуће су процене Светске банке да би привредни раст био за најмање трећину спорији да није високих цена нафте (практично током читаве претходне деценије).

Ако се настави тренд снажног раста извоза, који је за 31% виши од лањског, у првих једанаест месеци 2011. онда ће 2011. бити завршена са робним пласманом на страна тржишта од скоро 520 милијарди долара (8. место у свету) и суфицитом од око 200 милијарди долара (и увоз снажно расте, скоро 36%).

Снажан суфицит у размени

Министарство за економски развој и трговину Русије проценило је да ће руски суфицит текућих трансакција у потпуности нестати до 2014. Као резултат тога, зависност економије Русије од прилива приватног капитала ће се повећати. Пројектован је раст извоза од само 0,5% у 2012 услед пада цена извозних роба и слабије глобалне тражње (извозни приходи би требало да износе 522 милијарде долара у 2012). Раст увоза ће знатно надмашити раст извоза, поред осталог и због реалне апресијације рубље. Очекује се да ће увоз порастати за скоро 10% у 2012, на 343 милијарде долара. Трговински биланс ће се смањити на 180 милијарди долара 2012. Током 2012 руске

компаније и банке морају да сервисирају 75 милијарди долара дуга, што је мањи износ него 2011, али приближан суфициту текућег рачуна платног биланса.

На основу пређашњих серија података, потребан је суфицит текућих трансакција од један одсто GDP-а да би се одржала стабилност платног биланса (тренутни суфицит је још увек висок, око 5% GDP-а). Ако се тренд раста увоза настави, уз настављање одлива капитала и евентуални пад цена нафте између 8% и 10% могло би доћи до платнобилансних тешкоћа. У том случају интервенција централне банке била би неопходна и сводила би се на трошење девизних резерви.

Ниво страних директних инвестиција, као удео у БДП, је растао практично константно од 2002. до 2007, достижући 4,5% GDP-а те године. Већ 2010. ниво СДИ је опао на мање од 3% GDP (просек у периоду 1994-2010 износи 1,9% GDP-а, што је знатно испод просека за пост-комунистичке земље и БРИК). Једна од уочљивих промена у 2011, када је бележен знатан раст СДИ, је била улазак на руско тржиште неколико великих мултинационалних компанија (нпр. PepsiCo, Siemens, док су Cisco & Microsoft уложили у Сколково-руску силиконску долину). Официјелни план је да СДИ достигну 60 до 70 милијарди долара годишње или 4-5% GDP-а. Према UNCTAD-у на глобалном нивоу раст СДИ износио је 17% у 2011, док је раст прилива СДИ у Русију био бржи: 23%.

Стабилна рубља

Руска валута изгубила је већи део своје вредности до краја 1998. Русија је почетком 90-их имала управљано флукутирајући курс. Средином. 1995. курс је фиксиран са иницијалним распоном (+/-13%), према долару. Од јуна 1995. до јула 1996. рубља је била везана за долар у распону од 4300 до 4900, а касније 4550-5150 рубаља за долар. Од јула 1996. успоставља се "пузајући коридор", иницијално 5000-5600 рубаља за долар, који је на крају исте године износио 5500-6100. Од 1996. официјелни курс се утврђује дневно од стране централне банке (на основу сета економских показатеља, укључујући инфлацију, платни биланс, девизне резерве). За 1997. централна банка је објавила да наставља са истом политиком курса, нови појас износио је 5500-6100, да би на крају 1997. он износио 5750-6350 рубаља за долар. Депресијација током 1997. је правдана инфлационим диференцијалом између Русије и САД. Максимална девалвација 1997. била је 12,7%. У 1998. наступа страховита финансијска криза и рубља депресира према долару за чак 71%. Септембра 1998. Русија прелази на управљано флукутирајући курс, да би се од 2005. прешло са фиксирања према једној на фиксирање према две валуте (USD-EUR).

Од краја 2000. рубља је практично стабилизована. Наиме, њена вредност у односу на долар, закључно са 31. јануаром 2012, нижа је за 7%, а у односу на евро 27% (депресијација рубље према еврџ од почетка кризе износи 8,3%).

Руска валута би, на основу ММФ-ових процена номиналних GDP до 2016, требало да има снажну реалну апресијацију. У сваком случају вредност рубље ће у великој мери зависити од кретања цена енергената. И тзв. таргет РУБ 41 (вредност рубље према 50% - 50% корпи долар - евро) корелира са минималном ценом сирове нафте Урал од 40-45 долара по барелу. Хипотетички таргет РУБ 26 (што подразумева драматичну апресијацију рубље) корелира са ценама од чак 140 долара за барел које смо видели у пролеће 2008. Иначе, централна банка Русије спремна је да брани "таргет РУБ 41", чак и по цену знатног погоршавања стања у економији.

Вредност рубље је блиско повезана са ценом нафте, али то није био случај у трећем тромесечју 2011. када је руска монета депресирала 12% према долару због снажног одлива капитала. То се десило упркос високом суфициту текућих трансакција. У целој 2011 капитални одливи су прешли 50 милијарди долара, док је у 2010 одлив износио "само" 14 милијарди долара. Главни покретача одлива капитала није била продаја руске активе од стране инвеститора него недостатак екстерног финансирања (реални сектор није могао да рефинансира доспеле обавезе). Током последњег квартала 2011. рубља се стабилизовала (као и током већег дела првог полугођа 2011) да би почела да јача према долару почетком 2012.

Deutsche Bank процењује курс рубље према долару до 28 за долар до краја 2012, што је отприлике у складу са проценама других банака. У 2012 се очекује да ће одлив капитала износити од 20-40 милијарди долара, као и да ће у другој половини године, после окончања избора и политичке неизвесности, тај тренд могао бити заустављен. Очекује се да би централна банка барем једном у току 2012 могла да смањи базну камату (и то за 0,25%).

Јавне потрошње у 2012. биће у врло благом дефициту

The Economist процењује благи фискални дефицит Русије од 0,9% у 2012. То је, компаративно посматрано, повољан показатељ. У 2011. је дефицит био 0,8%, док су првобитне процене, биле су да ће дефицит износити 3,6% GDP-а. Будући да је потцењена просечна цена нафте у 2011. (79 долара за барел, а у првих осам месеци била је скоро 106 долара) то је снажно подигло приходе буџета. Да би консолидовани буџетски приходи достигли расходе потребно је да цена нафте порасте на 115-116 долара по барелу.

Русија већ годинама бележи задовољавајући буџетски салдо захваљујући растућим ценама енергената, фискалној реформи и унапређеним управљањем пореским приходима (наиме, приходи од нафте и гаса, који су до 2008, са око 200 милијарди долара, чинили трећину свих државних прихода, коришћени су да се отплати спољни дуг и да ће оформи фонд за стабилизацију). Русија, природно, жели да смањи зависност буџета од нафтних прихода, и то пре свега модернизацијом привреде.

Упркос релативно добрим перформансама буџета у кратком року, постоји забринутост за на средњи рок због растуће социјалне, инфраструктурне и војне потрошње, као и пораста увоза. План да се 2015. година заврши без дефицита изгледа, ипак, сувише оптимистичан.

Процене буџетског дефицита за 2012 варирају, од 1,4% (официјелно) до 0,4% (Deutsche Bank). ММФ је проценио да ће 2012 буџетски дефицит Русије износити 1,4% БДП-а, а 2013 1,7%. Ако пак цена нафте (Урал) у просеку буде 60 долара по барелу, уместо 100, колико је пројектовано у буџету, буџетски дефицит ће достићи чак 6% БДП-а. Будући да пуњење буџета доминанто зависи од берзанских цена енергената упозоравајући су подаци ИЕА, која предвиђа да ће руска производња нафте (нешто преко 10 милиона барела дневно) ускоро почети да опада, док ће производња природног гаса расти само 1% годишње током наредних деценија. Оно што је олакшавајуће за Русију је то што постоји простор за задуживање. Наиме, удео јавног дуга у GDP тренутно само 11%, док је цео спољни дуг покривен девизним резервама (које 1. фебруара 2012 износе чак 499 милијарди долара).

Стање и изазови руске привреде

Пише: Горан Николић
четвртак, 07 јун 2012 07:31

